

Krisjan á Neystabø, talsmaður fyri alararnar:

Steðgið lív- fiskastøðini og latið vinn- uni peningin

Alivinnan er í stórum trupulleikum. Heldur enn at lata beinleiðis stuðul eitur tað almenna at betra um fyrirteytirnar hjá vinnuni at virka t.d. við trygd fyri rakstrarfigging og rentu-stuðuli. Tey alibrúk, sum enn koyra, mugu fáa svar frá bankunum, um hesir vilja fígga útseting av smolti í ár sigur Krisjan á Neystabø, alari og talsmaður fyri alararnar í Føroyum. Sosialurin hevur tosað við hann um støðuna hjá alivinnuni og framtíðina.

Krisjan á Neystabø byrjaði sum alari í 1984. Í dag rekur hann trý stór alibrúk í Sundalagnum og er ein av størstu alarunum í landinum í dag. Tvey av brúkunum hevur hann keypt frá Føroya Banka.

Vantandi fara tey trý alibrúkini at taka eini 700 tons í ár.

Støðan álvarslig

Krisjan á Neystabø er eisini talsmaður fyri alararnar. Hann viðgongur, at støðan hjá alivinnuni er sera álvarslig. Sjálvur ivast hann eisini í, um prísurin á alifiski fer at halda sær um tær 30 kr. í 93, sum hann er í løtuni.

Hann fer so neyvan upp um 30 kr. Tað eru ymisk viðurskifti, sum hava ávirkan á prísinn. M.a. halda norðmenn fram við at økja um framleiðsluna av alifiski.

Men tað, sum kann fáa sera stóra ávirkan á allan laksamarknaðin er, hvussu lætt tað verður hjá suðuramerikanska landinum Chile at koma inn á europeiska marknaðin.

Chile hevur ment alingina nógv og hava alarar har ein nógv lægri framleiðslukostnað enn vit. Ein orsøkin til at Chile enn ikki er komið til Europa við sínum biliga laksini er tann, at tað eru m.a. norsk- ar fløgur, sum standa fyri laksaframleiðsluni har.

Hetta at stórir alarar í Europa eiga laksin í Chile hevur líkasam bremsað útflutningin av tí laksinum

henda vegin. Men chilenski laksurin er næstan líka so góður sum okkara.

Krisjan á Neystabø ber ótta fyri, at tann dag tá chilensar fáa flutningin til Europa í eina fasta legu, tá kann hetta fáa óhepnar avleiðingar fyri okkara alilaks.

-Ikki minst tí mugu tí siggja í eyguni, at framtíðar laksaprísir fer at liggja um tær 30 kr. ella møgulega nakað lægri.

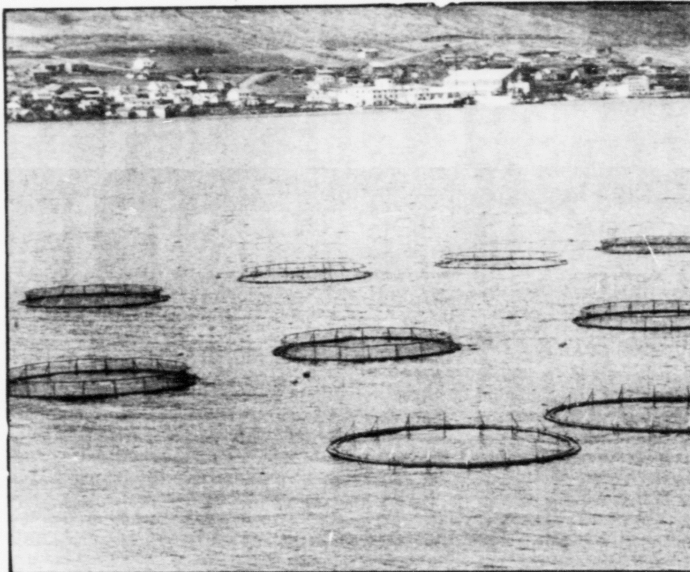
Fá brúk klára seg

Uppá fyrspurning hvussu nógv av verandi alibrúkum fara at klára seg við umrøddu prísnum sigur Krisjan á Neystabø, at

nøkur alibrúk kunnu liva við einum framleiðslukostnað, sum svarar til ein söluprís undir 30 kr.

Støðan er tann, at tað loysir seg ikki hjá teimum flestu av alibrúkunum at halda fram. Skal talan vera um at klára seg undir verandi umstøðum uttan hjálpi, so eru tað helst bara heilt fá alibrúk, sum fara at klára seg.

Orsøkin til at aðrir kunnu framleiða biligari enn vit er tann, at t.d. norðmenn vinna einar 3 kr. uppá devalueringina av krónuni. Danska krónan er sera høg, og tað er dyrt at keypa laks í danskum krónum.

Harafrat kemur at laksaframleiðararnir í EF fáa upp til 70% í útjødara fløgustuðuli.

Bankarnir passivir

-Men spurningurin er hvussu stóran týðning hetta hevur fyri framtíðar alingina í Føroyum. Trupulleikin er meira tann, um bankarnir í Føroyum vilja veita kredit - likviditet - at koyra í brúkin, sum nú flóta fyri vág og vind.

Tað er ikki nógv, sum bendir á hetta. Bankarnir hava verið sera passivir. Eftir tí ein skilir eru teir ógvuliga lítið sinnaðir til at seta pengar av til útseting av smolti.

Óg spurningurin er tá, hvør skal fylla í aftur alingarnar sigur Krisjan á Neystabø.

Tey alibrúkini, sum hava sett út smolt, koyra víðari. Tað er spell, um tey eisini steðga upp. Óg vandi er fyri júst tí fáa tey ikki pengar at arbeiða við. Krisjan á Neystabø sigur, at hetta í síðsta enda kann blíva ein poliúskur spurningur.

Vánaligt uppskot

-Stuðningur?

Krisjan á Neystabø hóvar sera lítið uppskotið hjá Kristiliga fólkaflokkinum um at veita almennan stuðul pr. framleitt smolt.

-Tað er púra burturvið. Tað er kappingaravlagandi, tað er ein sovikkoddi og góðskan av smoltinum verður harefaður. Skal prísurin niður á smolti, so mugu vit leggja okkum eftir at framleiða biligari smolt t.d. við at framleiða tað á vøtnum.

Krisjan á Neystabø heldur tað er ófatiligt, at vit ikki hava gjørt hetta fyri langari tíð síðani og vísir hann m.a. til tær avbera góður møguleikar

nar at framleiða smolt á Eiðisvatni.

-Lita vit aftureftir, so siggja vit nú, at alipolitikkurin var skeivur. Vit høvdu tá møguleikan at velja, hvørja leið vit skuldu ganga: antin at framleiða dýr smolt nógvastaðni kring landið ella bilig smolt á nøkrum avmarkaðum plássum. Vit valdu fyrri loysnin, og tað varð skeivt.

Eiðisvatn og aling

-Heldur tú tá, at ætlanin hjá Edmundi Joensen oð. at byggja eina stóra smoltstøð í Miðvági hevði verið tann rætta leiðin?

-Nú kenni eg so lítið til Miðvág og ta ætlanina. Men eg veit, at høvdu vit brúkt tað vatnið, sum í dag rennur úr Eiðisvatni og út í Sundalagið til onga nýtt, til smoltaling istaðin, so høvdu vit kunnað framleitt til ein smoltprís, sum var kappingarførur bæði í Føroyum og aðrastaðni.

Krisjan á Neystabø sigur, at hetta er ein politiskur spurningur. Í løtuni eru fleiri umsóknir um at sleppa í gongd við smoltalings á Eiðisvatni.

-Eg meini eisini, at fara vit at stuðla útseting av smolti nú, so má ein eisini geva innflutningsloyvi til smolt. Annars verður tað púra burturvið tað heila. Tað er eisini skeivt av okkum framhaldandi at halda fast um eitt óðarhóskandi innflutningsbann á smolti.

Innflyta smolt

Krisjan á Neystabø heldur, at vit undir eftirliti áttu at loyvt innflutningi av smolti úr Noregi.

-Høvdu vit kunnað keypt tey bestu smoltini frá norðmonnum, tá høvdu vit møgulega eisini

kunnað spart milliónir, sum aðrir longu hava brúkt til gransking. Hana høvdu vit tá møgulega seinni kunnað keypt fyri lítið og lætt.

-Vil tú við hesum siga, at lívfiskastøðin í Skopun er óneyðug?

-Tað er púra burturvið at brúka so nógv pengar upp á eina slíka lívfiskastøð. Tað haldi eg allir alarar eru samdir í.

Krisjan á Neystabø sigur víðari, at ein smoltstøð, sum ikki kann framleiða eitt smolt undir 10 kr. er ikki kappingarfør í framtíðini. Óg eitt sjógv-alibrúk, sum ikki kann framleiða ein laks fyri undir 30 kr. er heldur ikki kappingarført.

Ikki beinleiðis stuðul

-Hvussu er tá støðan hjá alivinnuni?

-Tey alibrúk, sum hava litla og onga skuld kunnu møgulega klára seg at framleiða laks, sum hevur ein söluprís niðanfyrir 30 kr. kilo.

Krisjan á Neystabø er ein teirra, sum heldur, at tað almenna eigur ikki at fara inn í alivinnuna við beinleiðis stuðuli.

-Høvuðsendamálið má heldur vera at geva eitt nú fóroysku smoltstøðunum somu fortreytir at arbeiða undir sum tær smoltstøðir í útlandinum ein skal kappast við. Her hugsar hann um at sleppa støðunum undan fleiri av teimum tyngjandi avgjaldunum, teimum høgum orkuprísunum, ov høgum avgjaldi á olju, heilivág ol.

Bara heilivágur fer við nógvum pengum. Her áttu tað almenna at komið inn í myndina.

Skal alivinnan stuðlast

